

บทที่ 8

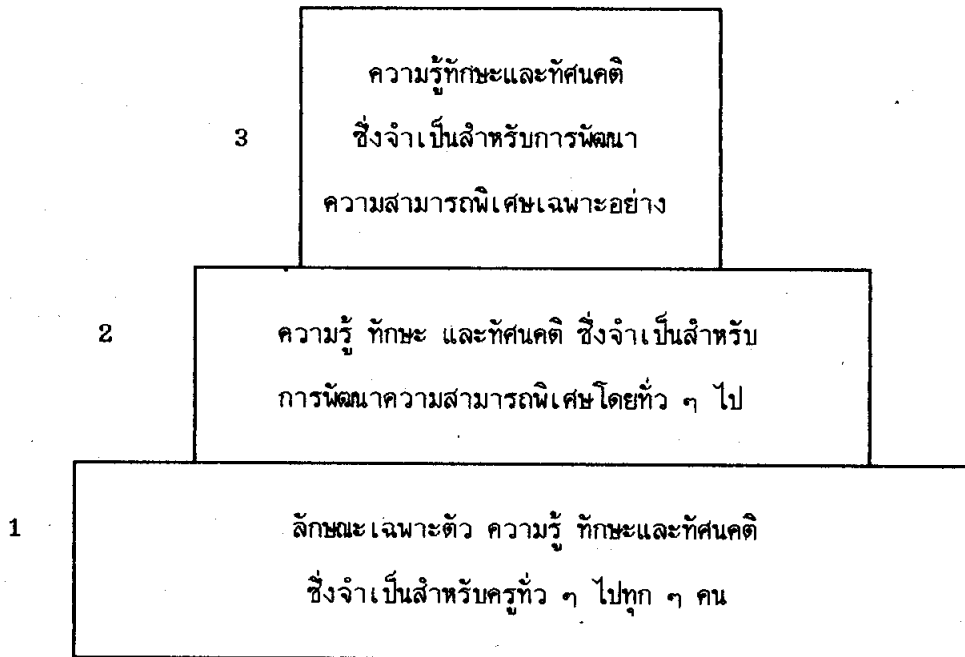
ครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศ

บทที่ 8

ครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศ

8.1 ลักษณะของครู

Lindsey ได้เสนอลักษณะของครูสอนที่สอนเด็กสติปัญญาเลิศ ไว้ดังนี้

จะเห็นได้ว่าครูที่สอนเด็กสติปัญญาเลิศ ควรจะมีลักษณะของครูที่ดีซึ่งเป็นลักษณะที่มีรายละเอียดในภาพลำดับที่ 1 นอกจากนี้ครูควรมีลักษณะพิเศษเฉพาะสำหรับสอนเด็กสติปัญญาเลิศทั่ว ๆ ไปดังในภาพลำดับที่ 2 และลำดับที่ 3 ครูควรมีลักษณะพิเศษเฉพาะตามลักษณะของความสามารถพิเศษของเด็ก แต่ละกลุ่ม

Lindsey ได้สังเคราะห์ลักษณะของครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศไว้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนตัว

- 1.1 มีความเข้าใจ ยอมรับ และเคารพในเกียรติภูมิของตน
- 1.2 เคารพ ให้เกียรติ และคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น
- 1.3 มี I.Q. สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย มีความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น มี

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีการจัดระบบที่ดีและสามารถสรุปนัยสำคัญทั่วไป

- 1.4 มีความคิดยืดหยุ่น และยอมรับความคิดเห็นใหม่ ๆ
 - 1.5 มีความอยากรู้อยากเห็น และมีความต้องการสัมฤทธิ์สูง
 - 1.6 มีความกระตือรือร้น
 - 1.7 มีการหยั่งรู้สูง (intuition)
 - 1.8 เมื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ต้องทำให้ได้ดีเสมอ
 - 1.9 รับผิดชอบในพฤติกรรมและการกระทำของตน
2. ลักษณะเชิงวิชาชีพ
- 2.1 เป็นประชาธิปไตย
 - 2.2 เสนอแนะแนวทางมากกว่าบงการ
 - 2.3 ยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่
 - 2.4 ให้ความสำคัญต่อกระบวนการและผลิตผล
 - 2.5 แก้ไขปัญหาโดยมีข้อมูลและหลักฐานที่แน่นอน ไม่สรุปผลทันที
3. พฤติกรรมการสอน
- 3.1 สร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี ให้โอกาสแก่เด็ก
 - 3.2 พัฒนาโปรแกรม ให้เหมาะสมกับเด็กอยู่เสมอ
 - 3.3 ให้มีการสนองตอบ
 - 3.4 ใช้กลยุทธ์ในการสอนหลาย ๆ วิธี
 - 3.5 ยอมรับความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของเด็ก
 - 3.6 กระตุ้นให้เด็กใช้กระบวนการคิดระดับสูง

ลักษณะของครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศตามความคิดเห็นของ June Maker มีดังนี้

1. มีเชาวน์ปัญญาสูง
2. มีความยืดหยุ่นและความคิดสร้างสรรค์
3. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
4. มีความสนใจหลาย ๆ ด้าน
5. มีอารมณ์ขัน

6. เข้าใจปัญหาของเด็กสติปัญญาเลิศ
7. มีความเข้าใจตนเอง
8. รักในการเรียนรู้
9. เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ทั้งนี้ June Maker ได้เน้นถึงลักษณะที่สำคัญของครู 3 ประการคือ

1. การมีเชื้อวปัญญาสูง เพราะเด็กสติปัญญาเลิศจะชอบแสวงหาความรู้อยู่เสมอ และมักจะมองคำตอบที่ผิดพลาดและผิวเผินได้ง่าย ฉะนั้น ครูควรมีเชื้อวปัญญาสูง เพื่อทำหน้าที่ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก
2. มีความรู้ในเนื้อหาวิชา
3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ยอมรับในความคิดสร้างสรรค์ของเด็กและยอมรับเมื่อหาคำตอบให้เด็กไม่ได้

William Bishop ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศพอสรุปได้ดังนี้

1. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
2. พอใจในการสอนเด็กเก่ง
3. มีความกระตือรือร้นในการสอน
4. เป็นคนเอาการเอางาน
5. รักที่จะจัดกิจกรรมพิเศษสำหรับเด็กสติปัญญาเลิศ

ลักษณะของครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศตามความคิดเห็นของ Wilson G.F. มีดังนี้

1. มีความสามารถในการปลุกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบ เต็มใจรับใช้สังคมและยอมรับในคุณค่าของผู้อื่น
2. มีความสามารถในการส่งเสริมเด็กให้มีส่วนร่วมในการอภิปรายหมู่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
3. มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมสุขภาพจิตของเด็ก
4. มีความสามารถในการสอนเด็กให้ใช้วิธีแก้ปัญหา ในการเรียนแบบต่าง ๆ ได้แก่ การเรียนด้วยตนเอง การเรียนร่วมกับผู้อื่น การค้นคว้าวิจัยและการประเมินผล เป็นต้น

5. เข้าใจปัญหาทางสังคม

6. มีความสามารถในการตัดแปลงหลักสูตรให้เข้ากับความต้องการของเด็กแต่ละคน

จากข้อเสนอแนะของนักการศึกษา นักจิตวิทยาและจากลักษณะของเด็กสติปัญญาเลิศ พอสรุปลักษณะของครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศ ได้ดังนี้ :

1. มีเจตคติและความเข้าใจ เป็นลักษณะที่ครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศต้องมี ทั้งนี้ เพราะเด็กกลุ่มนี้ถึงแม้จะเป็นเด็กเก่ง แต่ยังต้องการความเข้าใจ ความเมตตาและเจตคติที่ดี หากครูมีสิ่งทีกล่าวมา จะมีส่วนช่วยให้เข้าถึงเด็กสติปัญญาเลิศได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ว่าเด็กมีลักษณะอย่างไร มีจุดเด่นด้านไหน มีปัญหาอะไร และควรให้ความช่วยเหลืออย่างไร
2. มีความรอบรู้ กว้างขวาง สนใจชวนชวยหาความรู้อยู่เสมอ แต่อาจไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง เมื่อต้องการจะเจาะลึกจึงค่อยไปค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ ภายหลัง ซึ่งลักษณะดังกล่าวเหมาะสำหรับเด็กสติปัญญาเลิศ เพราะเป็นเด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็น มีครูเป็นผู้ชี้แนะช่องทาง ทั้งนี้ครูต้องทำความเข้าใจกับเด็กก่อนว่า ครูไม่ได้มีความรู้ในทุก ๆ เรื่อง แต่สามารถชี้แนะข้อความให้เด็กไปหาความรู้หรือข้อมูลเพิ่มเติมได้จากที่ใด และครูต้องมีความซื่อตรง เมื่อไม่รู้จักต้องยอมรับความจริง และเด็กต้องให้เกียรติและความเคารพครูอย่างเสมอต้นเสมอปลาย
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถฝึกให้เด็กมีทักษะทางนี้ โดยการฝึกหัดให้เด็กเป็นคนช่างคิดช่างถาม ทั้งนี้ครูต้องตั้งคำถามเป็น เพื่อช่วยฝึกเด็กให้มีความคิดอ่านและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. รู้จักวิธีสอน หลายรูปแบบ เช่น การฝึกให้เด็กคิดอ่านอย่างกว้างขวางและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสอนแบบอุปมาอุปไมย (Synectics) การสอนแบบฝึกให้เด็กรู้จักคิดอย่างเที่ยงตรงและเชื่อถือได้
5. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ครูต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก เมื่อเด็กเสนอความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ครูต้องใจกว้างพอที่จะรับฟังและยอมรับถ้าเด็กมีเหตุผลที่ดีกว่า ลักษณะดังกล่าวจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็ก ทำให้เด็กกล้าแสดงออก กล้าอภิปราย และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ครูสามารถฝึกให้เด็กยอมรับความเห็นกันและกัน โดยการนำวิธีการสอนแบบระดม

ความคิด (brainstorming) มาใช้ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเต็มที่ เสร็จแล้วก็เปิดโอกาสให้เด็กได้นำความคิดเห็นของผู้อื่น โดยคิดตามไปด้วย พร้อมกับบันทึกใจความสำคัญไว้เพื่อนำไปพิจารณาและลงมติรับรองข้อเสนอที่คิดว่าดีที่สุด

6. มีอารมณ์ขัน ซึ่งเป็นลักษณะที่เด็กสติปัญญาเลิศมีเช่นกัน คนมีอารมณ์ขัน มักจะมีจิตใจดี มองสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวในแง่บวกที่ดูงาม มีความคิดอ่านเกินระดับปกติ ครูที่มีอารมณ์ขันจะมีส่วนช่วยให้เด็กสติปัญญาเลิศซึ่งมักจะเคร่งเครียดกับการค้นคว้า การคิด ผ่อนคลายลงได้ ช่วยส่งเสริมสุขภาพจิต และความสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็กได้เป็นอย่างดี

8.2 คุณสมบัติของครู

ครูที่สอนเด็กสติปัญญาเลิศควรมีคุณสมบัติดังนี้

8.2.1 มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะและธรรมชาติของเด็ก

ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะธรรมชาติ ความสนใจและความต้องการของเด็กสติปัญญาเลิศ พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมลักษณะเด่น ความถนัดของเด็ก และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อจะได้จัดโปรแกรมการสอนได้เหมาะสมกับวัย ความสามารถความถนัดของเด็กในแต่ละระดับ

8.2.2 มีความสนใจนักเรียน

ครูต้องมีความสนใจนักเรียนอย่างจริงจัง มีความตั้งใจและพอใจที่จะสอนเด็กสนใจที่จะศึกษาและสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิดเพื่อจะได้รู้จักเด็กเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา อารมณ์ ความคิด ความถนัด ความสามารถ ตลอดจนข้อบกพร่องของเด็ก ที่ครูพึงให้คำแนะนำและช่วยเหลือได้ ครูต้องระลึกเสมอว่าแม้เด็กสติปัญญาเลิศจะเป็นเด็กฉลาด แต่พวกเขาก็ยังต้องการเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่ว ๆ ไป ที่ต้องการความรัก ความเอาใจใส่ คำแนะนำ รวมถึงต้องการวิธีการสอนที่สนุกสนานเข้าใจ ต้องการสื่อการสอนที่ดี เพื่อช่วยให้เด็กสติปัญญาเลิศเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถไปสู่ระดับที่สูงขึ้นไป

8.2.3 มีสติปัญญาดี

ครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศควรมีสติปัญญาดี มีไหวพริบดี มีความคิดเฉียบแหลม คล่องแคล่วว่องไว มีความกระตือรือร้นเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว มีความสนใจในการจัด

โปรแกรมการเรียนการสอนให้เด็กสติปัญญาเลิศแต่ละคนได้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจ

8.2.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ชอบคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำกับใคร พยายามคิดค้นวิธีการสอนใหม่ ๆ พัฒนาวิธีการสอน และการนำคนอยู่เสมอ ส่งเสริมให้เด็กคิดค้นแนวทางในการแก้ปัญหา ให้อิสระเด็กในการเรียนรู้ตามแบบการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของเด็กแต่ละคน ใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของเด็ก

8.2.5 เป็นแหล่งความรู้และมีความรอบรู้

ครูต้องมีความสนใจศึกษา ค้นคว้า ให้มีความรู้อย่างกว้างขวางในทุก ๆ ด้าน เป็นแหล่งความรู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือและแนะนำเด็กในการเรียนรู้และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยการชี้แนะให้เด็กศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น หนังสือ เอกสาร วัสดุทัศนูปกรณ์ และบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา

8.2.6 มีความสนใจรอบด้าน

ครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศ ควรสนใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง พัฒนาความสนใจ และปรับความสนใจให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา นอกจากนั้นครูควรเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน อย่างสม่ำเสมอ เป็นการช่วยเหลือชุมชนและเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ เพื่อจะได้นำสิ่งดังกล่าวมาปรับใช้ในการเรียนการสอน เด็กมีสติปัญญาเลิศให้ได้ผลมากที่สุด

8.2.7 มีสุขภาพดี

สุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจเป็นลักษณะพื้นฐานของครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศ ทั้งนี้เพราะการสอนเด็กสติปัญญาเลิศใช้วิธีการสอนแบบ Individualized Instruction ครูต้องเตรียมบทเรียน อุปกรณ์การสอน สื่อการเรียน และการวัดผลการเรียนของเด็ก ครูต้องทำงานหนัก จึงจำเป็นต้องมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีสามารถรับสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี

8.3 การสอนเด็กสติปัญญาเลิศและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

ครูสอนเด็กสติปัญญาเลิศที่สามารถเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมตั้งแต่ต้นจะทำให้เด็ก

พัฒนาความสามารถไปได้สูงสุด เต็มความสามารถ ฉะนั้นการสอนเด็กสติปัญญาเลิศควรปฏิบัติดังนี้

8.3.1 การสอนเด็กสติปัญญาเลิศ ควรกระตุ้นให้เด็กใช้เหตุผลและสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเองให้มากที่สุด ไม่ควรใช้วิธีการสอนซ้ำหรือย้ำในเรื่องเดิม การฝึกทักษะต่าง ๆ ควรใช้วิธีการที่แตกต่างกัน

8.3.2 ควรคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของเด็ก

8.3.3 เปิดโอกาสให้เด็กเลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง

8.3.4 ควรเน้นให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ และให้เด็กหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการด้วยตนเอง

8.3.5 ใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นความสนใจ โดยการใช้สื่อหลาย ๆ อย่าง ใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

8.3.6 ให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียน

8.3.7 ใช้เทคนิคการสอนหลายวิธี

8.3.8 เปิดโอกาสให้เด็กได้อภิปราย แสดงความคิดเห็น โดยครูเป็นผู้ฟังและกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิด

8.3.9 สอนโดยใช้คำถามเชิงวิเคราะห์ เปิดโอกาสให้เด็กได้วิเคราะห์สิ่งที่เรียนมา ก่อนที่จะสรุปหาคำตอบ

8.3.10 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกในทุก ๆ ด้าน

8.3.11 จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

8.3.12 เน้นให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่และสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

8.3.13 ยอมให้เด็กเรียนรู้และหาประสบการณ์จากสิ่งที่เด็กสนใจ แม้ไม่ได้อยู่ในหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถของเด็ก

8.3.14 ประเมินความสามารถทางการเรียน โดยใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง

8.3.15 แสดงความพอใจในผลงานของเด็ก ทำให้เด็กเห็นคุณค่าและรู้จักตนเอง ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถของตนให้ดียิ่งขึ้น

8.3.16 กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์ให้มากที่สุด